

*Базір Вікторія Богданівна,
курсант навчально-наукового
інституту № 2 Національної
академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
Харченко Наталія Петрівна,
старший викладач кафедри
теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Поняття форми держави є штучно твореною характеристикою, яка виникла в результаті наукової класифікації держав за порядком організації та здійснення державної влади.

Форма держави – це її будова, на яку впливають соціально-економічні, природні, кліматичні умови, національно-історичні, релігійні особливості, культурний рівень суспільства [1, с. 110]. Складовими елементами форми держави традиційно називають:

1. Форма державного правління – характеризує фактично діючий порядок утворення та організації здійснення вищої державної влади.

2. Форма державного устрою – відображає територіальну структуру держави та вказує на порядок організації державної влади.

3. Форма державно-правового режиму – є системою методів, засобів та способів реалізації державної влади, які забезпечують проведення певної політики конкретної держави [2, с. 12].

За формою державного правління, згідно з ч. 1 ст. 5 Конституції України, наша держава є республікою [3]. Протягом цих років форма державного правління змінювалась від президентсько-парламентської до парламентсько-президентської республіки. Нині Україна має парламентсько-президентську республіку, характерними рисами якої є те, що президент також наділений широкими повноваженнями, проте його вплив на роботу та формування уряду обмежений певними повноваженнями парламенту [4, с. 112].

За державним устроєм, відповідно до ст. 2 Конституції України, вона є унітарною державою [3]. Тобто Україна є єдиною державою, яка в своїх межах немає інших утворень, що наділені ознаками суверенітету та мають в своїх повноваженнях права, що дають їм можливість вступати у певні відносини з іншими державами світу та правом виходу зі складу України [1, с. 59].

Проте унаслідок збройної агресії з боку Російської Федерації нині фактично повноваження України не розповсюджуються на територію Автономної Республіки Крим та окремих регіонів України, де незаконно проголошені Луганська народна республіка та Донецька народна республіка.

Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15 квітня 2014 р. визначає, що тимчасово окупована територія України в результаті збройної

агресії є невід'ємною частиною території України, на яку поширюються дії нормативно-правової бази держави, зокрема Конституції та законів України [5].

Крім цього, Постанова Верховної Ради України «Про визнання окремих районів, міст, селищ і сіл Донецької та Луганської областей тимчасово окупованими територіями» від 17 березня 2015 р. [6] встановила тимчасово окупованими територіями окремі райони, міста, селища і села Донецької та Луганської областей, в яких відповідно до Закону України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей» від 16 вересня 2014 р. запроваджується особливий порядок місцевого самоврядування, до моменту виведення усіх незаконних збройних формувань, російських окупаційних військ, їх військової техніки, а також бойовиків та найманців з території України та відновлення повного контролю України за державним кордоном України [7].

За формою державно-правового режиму, відповідно до ст. 1 Конституції, Україна є демократичною державою [3]. Демократичний режим в Україні являє собою певний стан політичного життя суспільства, при якому державна влада здійснюється на основі принципів широкої і реальної участі громадян та їх об'єднань у формуванні державної політики, створенні та діяльності державних органів, додержанні прав і свобод людини.

Список використаних джерел

1. Теорія держави та права : навч. посіб. / Є. В. Білозьоров та ін. / За заг. ред. С. Д. Гусарєва, О. Д. Тихомирова. Київ : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.

2. Протасова В. Є. Парламентсько-президентська республіка: сутність, особливості, різновиди : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Харків, 2008. 22 с.

3. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 15.11.2021).

4. Цвік М. В., Петришин О. В. Загальна теорія держави і права : підруч. для студ вищ. навч. закл. Харків : Право. 2009. 584 с.

5. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 28 червня 1996 року № 1207-18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text> (дата звернення: 15.11.2021).

6. Про визнання окремих районів, міст, селищ і сіл Донецької та Луганської областей тимчасово окупованими територіями: Постанова Верховної Ради України від 17 березня 2015 р. № 254-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254-19#Text> (дата звернення: 15.11.2021).

7. Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей : Закон України від 16 вересня 2014 р. № 1680-18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1680-18#Text> (дата звернення: 15.11.2021).

